

Novembre tètric!

Hem de girar la mirada i el pensament una mica enrera, encara que les hores greus que vivim ens obliguin a mantenir-nos clavats en el deure inapel·lable de les torxes heròiques que il·luminen els panorames de la pàtria.

En aquesta data, 29 de novembre, perdérem el Mestre del federalisme, filòsof, polític, artista i vident, la biografia i el panegíric del qual no hem de repetir per ésser abastament conegut dels seus deixebles i admiradors. Han transcorregut trenta-cinc anys; però la figura del gran Pi i Margall no s'esfuma ni s'oblida, com la de molts polítics traspassats sense pena ni glòria. Aquesta figura, noble i austera, s'ageganta més a impulsos dels esdeveniments ocorreguts a Espanya i, diríem, fins en altres indrets de l'Univers, durant tota aquesta sèrie d'anys que representen la vitalitat d'una generació. Els que conequin l'obra pimargalliana han de veure com ha tingut tothora—i ara més que mai—el relleu i la raó suprema. Els conformistes i resignats amb una república «d'anar tirant», que consideraven utòpiques les doctrines del Mestre, massa avançats els seus ideals, impracticables les teories socials encabides en el programa del 22 de juny del 1894, podran adonar-se que anaven errats de mig a mig. El Mestre plantà una llavor en un terreny encara erm. Havia nascut massa aviat i els cultivadors que el rodejaven no tenien la cura, el temps, la cènica ni els mitjans per un conreu intensiu i eficaç; però ell era un vident i pressentia el lògic fenomen de la transformació de l'ermot en boscúria prometidora, tal com s'esdevé en terreny físicament comprès. Estava convençut que el temps i l'empenta de nous conreadors farien el miracle, encara que el granet germinador restés massa endinsat en el solc.

Els nous conreadors sorgiren, lluitaren, treballaren, moriren i foren renovats successivament, millorant cada vega-

da més els mètodes i les característiques de la lluita. Sacrifici, voluntat, abnegació, heroisme, rius de sang... Què més voleu? Una estadística que vingués a desvetllar els distrets que encara dubten de que el món camina endavant, ens posaria enfront una macabra cavalcada, molt adient amb el tètric mes de novembre. En somnis i tot, potser veuríem passar com un esgarrifós film, aquells seguidors de Pi i Margall que, empenyent el carro del progrés, caigueren segats per la metralla traïdora.

No tots els que vénen ara a la nostra memòria foren colpits en el mes consagrat als difunts, però constatem que és el que dóna més contingent a la Parca. El Mestre Pi i Margall no fou assassinat, encara que ja ho havia intentat, anys abans, un furiós prevère. Pi moria després de donar una interessant conferència als estudiants madrilenys, acte trascendental, car fou l'abraçada de comiat amb la joventut que tant estimava i per la qual tant havia treballat. Llunyana és la data que venim remembrant, any darrera any; sempre, però, tindrà oportunitat, puix l'ideologia del Mestre no és moridora; cada dia és més viva, més fresca, més necessària.

Aspectes diversos de la política ibèrica, en relació amb els esdeveniments de cada època, podran donar-li qualificatius, fesomies i potser colors diferents. Els noms no tenen importància. En essència, en esperit, hi veureu sempre la llum radiant d'aquella immensa intel·ligència i aquell gran cor rublerit d'humanitat. Què importen els noms, quan els fets, l'acció, la voluntat, vénen a corroborar tot el que el gran vident havia preparat? Així ho comprenia un dels màrtirs de l'ideal, un preuadíssim deixeble del Mestre: Francesc Lairer, caigut en la jornada negra d'un 30 de novembre. Al noble repúblic,—igualment que ara el malaurat Durruti,—uns trets traïdors l'atuïren quan més el necessitava el poble.

Novembre malastruc! Novembre tètric! Enguany l'escau més que en cap altre de la història, el símbol macàbric. T'has ben rabejat segant vides magnífiques, sacrificant éssers innocents, cremant florides esperançadores!...

CARLES COSTAS ALVAREZ

Madrid segueix resistint les investides del feixisme internacional. El panorama a Europa és d'una foscor inquietant, molt semblant a l'Agost del 1914.

¿Es podrà salvar el món del daltabaix horrible d'una nova i cruenta guerra?...